

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalæ, 1644

Sect. 1. An Deus sit omnino immutabilis

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

simpliciter in omni genere perfectionis, non potest aliquid acquirere, neque extendere se ad aliquid, ad quod prius non pertinebat. Secundò, Dei solius proprium esse, quòd sit immutabilis: Cetera verò quæcumque mutari posse, vel per potentiam, quam in se habent ad mutationem: vel per potentiam in alio, scilicet in Deo, à quo mutari possunt. Tertio, Deum esse æternum, quia est immutabilis, idque illius proprium esse. Creaturæ verò illæ, quæ nunquam desinunt, vt Angeli, & animæ rationales, eatenus participant æternitatem, quatenus participant immutabilitatem. Quarto, æternitatem differre ab ævo, & à tempore, quia æternitas tota simul est: est enim vitæ interminabilis tota simul, & perfecta possessio: tempus verò est successivum, cum sit mensura motus secundum prius, & posterius: & ævum medium quiddam est inter æternitatem, & tempus, de utroque participans: quia licet non habeat in seipso prius, & posterius; potest tamen coniungi: quatenus est duratio rerum, intransmutabilem quidem quoad esse substantiale; sed transmutabilem quoad accidentia: cuiusmodi sunt Angeli, & corpora cœlestia. Licet autem aliquo sensu ævum tam multiplex sit, quam sunt multæ res æternæ: magis tamen verè, & propriè est vnicum ævum; duratio scilicet primæ æternæ, quo aliorum durationes mensurantur. Quintò, Deum esse vnum, & vnicum: quia est omnino simplex, & perfectionis simpliciter infinitæ, & causa ordinis totius Vniuersi, qui ad vnum reduci debet. Cumque sit maximè ens, & maximè indiuisus, est etiam maximè vnus. Hucusque D. Thomas, cuius doctrina sequentibus Sectionibus fusiùs declarabitur.

SECTION I.

An Deus sit omnino immutabilis?

Espondeo, Deum esse simpliciter & absolute immutabilem, id est incapacem cuiuscunque mutationis: idque omnino Dei proprium esse, cetera enim omnia præter ipsum, mutabilia sunt. Ita S. Thomas qu. 9. art. 1. & 2. & omnes Catholici, estque res cetera sine diuina.

Deus est simpliciter immutabilis.

Prima responsi pars probatur primò ex Scriptura. Apud quem non est transmutatio nec vicissitudinis obumbratio. Iacobi 1. Ego Dominus & non mutor, Malachiz 3. Tu autem idem ipse es, & anni tui non deficient. Psalm. 101. Non est Deus quasi homo, ve mentiat, nec ut filius hominis, exprimitur, Num. 23. Ego sum qui sum, indefectibiliter scilicet & inuariabiliter, Exod. 3. Quibus Scriptura testibus simul iunctis excluditur à Deo, non solum mutatio voluntatis, seu

propositi vel decreti, sed absolute & generaliter quævis mutatio proprie dicta. Eoque sensu exponuntur à sanctis Patribus, Augustino libro de natura Boni aduersus Manichæos cap. 24. & lib. 5. de Trin. cap. 2. Fulgent. de fide ad Petrum cap. 7. Gregor. magn. homilia 2. in Ezechielem, sub finem: Anselm. in Profolog. cap. 22. Eleganter verò Dei immutabilitatem expressit magnus Dionysius capite 9. de diuinis nominibus, in quibus: Idem super subsistentiam æternum est, inuicibile: in seipso manens, semper secundum eodem, & eodem se habens modo, omnibus eodem modo presens, ipsumque secundum seipsum in seipso firmiter & inextinguibile, in pulcherrimis excellentis-identitatis finibus collocatum, inuicibile, casui minime obnoxium, forte & constans, inuariabile, inmixtum, immateriale simplicissimum, inuisibile, quod augeri minusque non possit.

Probatur secundo ex Lateranensi, capite firmiter, ubi desinit Deum esse æternum & incommutabilem. Quo nomine non significatur solum immortalitas, quæ prius æternitatis nomine satis fuerat comprehensa: sed

August.

Fulgent. Gregor.

Anselm.

Dionys.

Lactant.

intra vocis proprietatem & vim, excluditur mutatio & mutabilitas quæcunque illa sit, verè & propriè dicta.

Probatur tertio, remouendo modos omnes mutabilitatis qui possunt naturæ intellectuali conuenire. Sed prius nota primò, immutabilitatem idem esse, atque incapacitatem mutationis, seu repugnantiam vt quidpiam mutari possit. Secundò, mutationem propriè dictam, debere fieri secundum aliquam intrinsecum rei quæ dicitur mutari, ita vt illa in seipsa aliter quàm antè se habeat, acquirendo vel amittendo quidpiam intrinsecum. Neque enim paries v.g. mutatur, quando de non viso fit visus, seu potius dicitur & denominatur visus, à visione sibi extrinseca: aut cum dicitur dexter vel sinister, à dextera vel sinistra animalis. Tertio, esse intrinsecum, secundum quod res mutari potest, duplex esse. Vnum est primarium, quod est ipsamet rei substantia vel entitas, quæ est basis & fundamentum cæterorum omnium, quæ rei conuenire possunt. Alterum est secundarium, quod est forma, vel qualitas, vel quidpiam aliud, distinctum ab esse primario, illique adiunctum & aduentitium: distinctum, inquam, à parte rei: alioqui enim non est vera & physica seu realis mutatio, si nihil intrinsecum in re distinctum acquiratur aut perditur. Vbi enim est tantum distinctio rationis, cum fundamento in re: non potest esse mutatio nisi rationis, id est, virtualis: quia non potest esse maior mutatio, quàm sit diuersitas seu distinctio. Quicquid enim mutatur, eo ipso formaliter quod mutatur, aliter se habet intrinsecè quàm antè. Aliter autem se habere, idem est ac diuersimodè se habere: quia esse diuersum, & esse aliud, idem sunt.

Nota quarto, quatuor genera mutationum posse naturis intellectualibus conuenire. Primum est, quoad esse primarium: quatenus res secundum suam substantiam, seu entitatem, potest esse & non esse: potestque de non esse formali, vel virtuali, transire ad esse: vel è contrario, de esse actuali transire ad non esse. Et hæc mutabilitas Deo repugnat: quia cum Deus sit ens à se, & absolute necessarium; non potest non esse. Atque ita est omnino incapax mutationis, quæ formaliter aut virtualiter transeat de non esse ad esse: vel de esse ad non esse: Eoque seipsum dicitur Exod. 3. Ego sum qui sum, necessario scilicet, absolute, & immutabiliter. Et Psalm. 101. Tu autem idem ipse es, & anni tui non deficient. Et prima Timothei 6. Qui solus habet immortalitatem. Quem lectum S. August. lib. 3. contra Maximinum cap. 12, sic exponit: Per hoc, inquit, solus Deus habet immortalitatem, qui non inuisquam gratiâ, sed natura sua, nec potuit, nec poterit aliqua conversione mutari. Ob eandemque causam impossibile est, Deum posse conuerti in aliud: quia id quod conuertitur in aliud, definit esse id quod est, vt fiat illud aliud in quod conuerti dicitur. Sicut in conuersione Eucha-

ristica definiunt esse panis & vinum, vt fiant, corpus & sanguis Christi. Et in conuersionibus naturalibus definit esse aqua, cum in aërem vertitur; aut lighum, quando in ignem transmutatur. At Deus non potest definire esse id quod est. Ideoque S. August. Epist. 102. Illud, inquit, maxime cauendum est, ne cuiquam Dei natura commutabilis, & conuertibilis esse dicatur. Et Chrysostr. homil. 10. in cap. 1. Ieron. Chrysostr. gè ab immortalis illa natura est transmutatio. Et Origenes 1. Periarchon, cap. 2. inter medium & finem. In omnibus incoerribilis est, & incommutabilis: & substantiale in eo omne bonum est, quod vniue mutari, atque conuerti nunquam potest. Ob eandem denique rationem non potest aliud quidpiam in Deum conuerti: vt docent contra Eurychianos Cyrillus Alexandrinus, libro de fidei fide, ad Theodosium, paulò post initium; & in epistola ad Nestorium quæ habetur parte 1. Actorum Concilij Ephes. cap. 14. alique Ephesin. Patres. Nimirum, quia terminus ad quem conuersionis debet fieri id, in quod aliud conuerti dicitur. Ac sicut ad veram conuersionem necessarium est, vt terminus à quo, qui nimirum conuertitur in aliud, definat esse, secundum eam rationem quæ dicitur conuerti: ita necesse est vt terminus ad quem, fiat, siue incipiat esse sub ea ratione, secundum quam aliud dicitur in ipsum conuerti. V. g. vt lignum conuertatur in ignem, debet definire esse lignum, secundum propriam rationem ligni: & ignis debet fieri secundum propriam rationem ignis. Nimirum, quia conuersione proprie dicta est actio, quæ vnum vertitur in aliud, & illud ipsum quodammodo fit, atque à suo esse ad illius esse transit. Non potest autem vnum transire in aliud, & fieri illud, nisi ipsum definat esse id quod est; & nisi fiat illud aliud, in cuius esse conuerti & transire dicitur, atque illud ipsum quodammodo fieri. Alioqui enim quomodo in illud transit, & illud ipsum quodammodo fit? Ideoque D. Thomas 3. part. quæst. 2. artic. 1. loquens de diuina essentia, sic ait: *De ipsa potest conuerti in aliud, cum sit incorruptibilis: nec aliud in ipsam, cum sit ingenerabilis.* Et sanctus Augustinus libro 18. de Ciuitate Dei cap. 18. Hoc discrimen assignat inter veras & miraculosas conuersiones quæ à Deo fiunt, & apparentes, quæ à Dæmone: quod illæ fiunt per veram & substantialem rerum conuersionem: hæc verò per solam inuisibilem translocationem, quam negat esse veram conuersionem.

Secunda mutabilitas est mutabilitas secundum formam substantialem, vel accidentalem realiter distinctam, cuius accessu vel abscissu res, mutari dicitur. Et hæc repugnat Deo ratione suæ summæ & excellentissimæ, sibi que ipsi sufficientissimæ perfectionis. Talis enim mutatio non potest fieri sine aliqua imperfectione subiecti, quod à tali forma

Quid sit immutabilitas?

Mutatio proprie quid sit?

Mutatio quadruplex esse potest.

Deus est immutabilis quoad esse.

August.

Chrysostr.

Origen.

Cyrrill. Alex.

Ephesin.

D. Thom.

August.

Deus est immutabilis quoad formam.

capit commodum vel incommodum, ornamentum aut dedecus, utilitatem aut dispendium, incrementum aut detrimentum in suo ipsius esse, vel operari, vel modo se habendi intrinseco circa seipsum. Quapropter sanctus Hilarius enarratione in Psal. 2. circa illa verba, *Tunc loquetur ad eos in ira sua, & in furore suo* &c. sic ait: *Beata illa, perfecta, aeternaque virtutis bonitas, non patitur conversionem, nec demutationem ex alio in alio, motu accidentis in sanctus.* Et sanctus August. lib. 5. de Trinit. cap. 2. *Alia, inquit, essentia suae substantiae, accipiunt accidentia, quibus in eis fiat, vel magna, vel quantumcunque mutatio: Deo autem aliquid huiusmodi accidere non potest. Et ideo sola est immutabilis substantia vel essentia, quae Deus est.* Et Cyrillus Alexandrin. cum Synodo Alexand. in epistola ad Nestorium, quae habetur par. 1. Actorem Concilij Ephes. cap. 14. *Inconvertibilis est enim & immutabilis, idemque ipse iuxta Scripturas ingiter permanens.*

Hilarius.

August.

Cyrril.

Tom. 4. disput. 5. sect. 6.

Deus est immutabilis quoad modum se habendi.

Deus est immutabilis secundum cognitionem & voluntatem.

Tertia mutabilitas est secundum modos se habendi intrinsecos, distinctos ex natura rei à re modificata, ut fert opinio plurimorum, cuius examen, & veritatis discussionem in alium locum rejicimus: per quos scilicet res intrinsecè & in se ipsa aliter se habere, per accessum, vel destinationem alicuius entitatis, ex natura rei distincta à subiecto, Qualis est v. g. iuxta illam sententiam, mutatio Angelorum secundum locum, id est, secundum ubi intrinsecum: quod plurimi volunt esse modum intrinsecum distinctum ex natura rei: idemque aliqui consent de duratione Angelorum & aliarum rerum creaturarum. Et hoc genus mutationis in universum repugnat Deo propter eandem rationem, quâ supra probavimus repugnare Deo mutationem per formam realiter distinctam. Speciatim verò mutatio secundum locum, pugnat Deo ratione immensitatis: & mutatio secundum durationem, ratione aeternitatis, per quam Deus ex absoluta necessitate indefectibiliter & invariabiliter semper existit: Iuxta illud Exod. 3. *Ego sum qui sum*, necessariò scilicet & indefectibiliter: & Psalm. 101. *Tu autem idem ipse es, & anni tui non deficiunt.*

Quartum genus mutationis, proprium naturarum intellectualium, est mutatio secundum cognitionem & voluntatem: quae duplex est. Vna consistit in simplici vicissitudine & successione cognitionum, aut voluntatum, quarum una alteri succedit, sine ulla oppositione & contrarietate. Altera est inter actus voluntatis, aut intellectus contrarios inter se. Cum quis verbi gratia cognoscit modò esse falsum, illud ipsum quod antea indicabat esse verum. Aut modò non vult illud ipsum, & in istisdem circumstantiis, quod antea volebat. Vtriusque autem mutationem realem & physicam esse puto, id est, fieri per actum intellectus aut voluntatis distinctum in re

à potentia cognoscente: quia natura intellectualis, quae est capax illius vicissitudinis, & ignorantiae, aut inconstantiae, & contrarietatis, est finita & limitata, seu creata: adeoque est incapax ut per suam solam substantiam sit intellectio & volitio omnium obiectorum, quae cognoscit aut vult. Idque puto colligi ex Scriptura & Sanctis Patribus, qui ex eo quòd Deus sit aeternus, immortalis, & immutabilis, inferunt Deum non posse transire ab vno actu intellectus aut voluntatis ad alium: & talem mutationem esse quoddam genus mortis, & mutationem simpliciter dictam, qualis est mutatio intellectus, aut voluntatis humanae patientis talem vicissitudinem, aut contrarietatem & inconstantiâ. Num. 23. *Non est Deus quasi homo ut mentiar, nec ut filius hominis ut mutetur. Dixit ergo, non facies? Locutus est, & non implebit? 1. Reg. 15. Triumphator in Israel non parces, & penititudine non flectetur, neque enim homo est ut agat penitentiam, id est, ut eum peniteat sui decreti, & idque muret & retractet. Et Iacobi 1. *Apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obnubratio.* Quòd potissimè dictum est de libera Dei voluntate nos generandi verbo veritatis, ut simus initium aliquod creaturae eius: quemadmodum ex textu ipso manifestum est. Testimonia Patrum in eandem sententiam adducemus paulò post.*

Atque hinc sequitur huiusmodi mutationem esse speciatim eandem comprehensam in secundo vel tertio genere mutabilitatis supra explicato, eandemque ob causam removeri à Deo debere. Speciatim verò illam peritus à Deo rejiciunt sancti Patres, August. lib. 12. confess. cap. 15. *Num dicetis falsa esse quae mihi veritas voce forti in aures interiorum dicit de vera aeternitate Creatoris, quod nequaquam eius substantia per tempora variatur: nec eius voluntas extra eius substantiam sit? Vnde non eum modò velle hoc, modò velle illud, sed semel & simul, & semper, velle omnia quae vult: non iterum & iterum: neque nunc ista, nunc illa: nec velle postea quod nollebat, aut nolle quod prius volebat. Quia talis voluntas mutabilis est: & omne mutabile aeternum non est. Deus autem noster aeternus est. Item quod mihi dicitur in aures interiorum, expectatio rerum venturarum sit contraria cum veneritis: idemque conceptus memoria cum praeteritis: omnis porro intentio quae ita variatur, mutabilis est. Et omne mutabile aeternum non est. Deus autem noster aeternus est. Hac colligo atque coniungo, & invenio Deum meum, Deum aeternum, non aliqua tali nova voluntate condidisse creaturam, nec falsum eius transitorium aliquid pati. Haec ibi August. quibus verbis infert Deum non mutare vllè modo cogitationes suas, aut volitiones, ex eo quòd est aeternus & immutabilis. Idem inferunt ex Dei immortalitate, independentia, & summa natura perfectione Bernardus serm. 81. in Conica, prope medium.*

Probatut ex sanctis Patribus.

Augusti

Bernardi

Fulgent.
Hilarius.
Gregor.
August.

Fulgentius lib. 1. ad Monimum cap. 12. initio, Hilarius in Psal. 2. ad illa verba: *Tunc loquetur ad eos in ira sua*, & Gregor. lib. 16. Moral. cap. 17. vbi sic ait: *Sicut immutabilis natura est Deus, ita & immutabilis cogitatione*. Idem August. lib. 13. Confess. cap. 16. omnem penitus mutationem cognitionis & voluntatis à Deo remouet his verbis: *Nam sicut omnino tu es, tu scis solus, qui es incommutabiliter, & scis incommutabiliter, & vis incommutabiliter*. Et lib. 11. de ciuit. cap. 21. *Ille, inquit, non ex hoc in illud cogitatione mutata, sed omnino incommutabiliter videt: ita vt illa quidem quae temporaliter sunt, & futura nondum sunt, & praesentia iam sunt, & praeterita iam non sunt. Ipse vero haec omnia, stabili ac sempiterna praesentia comprehendit &c. Nec aliter nunc, nec aliter antea, & aliter postea. Quonia non sicut nostra, ita & eius quoque scientia, trium temporum, praesentis videlicet, praeteriti, vel futuri varietate mutatur, apud quem non est transmutatio, nec momenti obumbratio. Neque enim eius intentio de cogitatione in cogitationem transiit, in cuius incorporeo intuitu simul adsunt cuncta quae nouit*. Et lib. 32. de ciuit. cap. 17. *In Deo non alteram procedentem altera subsequens mutatur, aut sustulit voluntatem: sed una eademque sempiterna & immutabilis voluntate, res quas condidit, & vt prius non essent egit, quamdiu non fuerunt: & vt posterius essent, quando esse ceperunt*. Et tract. 23. in Ioan. post medium sic ait: *Transi omnem mutabilem Spiritum. Transi Spiritum qui modo scit, modo nescit, modo meminit, modo obliuiscitur: vult quod nolebat, non vult quod volebat: siue patitur iam istas mutabiles, siue pati possit. Transi haec omnia: non inuenis in Deo aliquid mutabilitatis: non aliquid quod aliter nunc est, aliter paulo ante fuerit*. Similia habent Cyrillus lib. 11. Theauri in medio, Basiliius, Origenes, Ambrosius, Gregor. Magnus, Prosperus, & alij Patres, locis à Gillio citatis lib. 2. tract. 8. cap. 8. & à Didaco Ruio disp. 16. de voluntate Dei, sect. 1.

Idem probatur ex Scriptura.

Idem non obscure docet scriptura *Mal. 3. 2. Consilium Domini in aeternum manet, cogitationes cordis eius a generatione in generationem: id est, manet semper eadē & inuariabiles ab aeterno in aeternum*. Et *Proverb. 19. v. 21. Multa cogitationes in corde viri: voluntas autem Domini permanebit*. Et *Ephes. 1. v. 11. Paulus affirmat Deum operari omnia secundum consilium voluntatis suae*. Consilium inquam, non temporaneum, sed aeternum, iuxta illud quod paulo ante dixerat *v. 4. Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, vt essemus sancti*. Et vt optime S. Augustinus lib. 12. de Ciuitate, cap. 17. *Ad opus nouum, non nouum, sed sempiternum adhibet consilium*. Atque in hanc veritatem tanquam certissimam conueniunt omnes Theologi, vt Gillius testatur eodem tract. cap. 10. n. 1. exceptis paucis Nominalibus: multique affirmant esse de fide, licet in eius ratione assignanda non consentiant. Optime esse mihi videtur illa quem tradunt Sares disp. 30. Metaph. sect. 9. num. 58. Gillius cap. cxi. & Ruio eadem disp. sect. 3. aliquot plures: quia scilicet illa vicissitudo actuum

Probat etiam ratione. Sares. Gillius. Ruio.

non fit sine physica mutatione naturae eousque imperfectae & limitatae, vt paulo ante diximus: Item quia vicissitudo in huiusmodi actibus continet aliquam imperfectionem Deo repugnantem: quae in actibus quidem intellectus manifesta est: nam si Deus aliquid de nouo cognosceret, aut alio modo sibi intrinseco cognosceret; antea illud ignorasset, aut non perfectissime semper illud cognosceret. Vel si sciret aliquid omnino cognoscere, aut eodem modo intrinseco cognoscere; esset iam in illud cogitatione mutata, vel antea fuisset, ignorantia ad cuius rei, aut imperfecta eius notitia. Quoad actus autem voluntatis, esset in Deo leuitas aliqua, & inconstantia, si Deus habens ab aeterno perfectissimam cognitionem, & quae nullam deinceps potest habere maiorem, omnium obiectorum & motiuorum volendi, aliter se haberet secundum voluntatem. Illo enim est inconstans in voluntate, qui aliter se habet quam antea in volendo, aut non volendo, aut nolendo, vel nolendo, nullam melius cognitam noua ratione cur aliter se habeat. Addi potest Dei summam perfectionem requirere, vt eius actus omnes tam voluntatis quam intellectus perfectissime & plenissime attingant obiectum in quod cadunt, complectendo simul omnes illius differentias & vicissitudines temporum, si quas habet: ita vt V.g. cognitio diuina de mysterio Incarnationis, illam simul & inuariabiliter, quantum est ex parte sui, attingat, & vt futuram, pro eo tempore quo futura fuit: & vt praesentem, pro eo tempore quo extitit: & vt praeteritam, pro reliquo deinceps. Similiterque volitio Dei efficax Incarnationem respiciat indiuisibiliter & inuariabiliter ex parte sui, vt futuram, praesentem, & praeteritam, secundum varias differentias temporis quibuscum comparatur.

Mutabilitas secundum cognitionem & voluntatem inuoluit imperfectionem.

Atque haec rationes excludunt à Deo omnem penitus mutabilitatem cognitionum & actuum voluntatis; etiam illam quae consistit in simplici vicissitudine & successione, sine vlla oppositione. Multo vero magis eam quae foret inter actus contrarios, qualis in nobis contingit, cum iudicamus esse factum, illud ipsum quod antea iudicabamus esse verum: aut nolumus illud ipsum, quod antea volebamus in eisdem circumstantiis: vel contra, volumus quod nolebamus, mutando propositum in contrarium, aut penitendo prioris consilij. Quae mutatio, quia maiorem arguit imperfectionem, quam praecedens, multo magis à Deo remouenda est, velut ipso indigna. Neque obsunt haec & similia Scripturae loca: *Poenitentiam enim quod hominem fecisset in terra, Genesis 6. Mutatus es mihi in crudelem, Iob. 30. Si poenitentiam egeris genis illa à malo suo quod locutus sum aduersus eum: agam & ega poenitentiam super malo quod cogitasti vt facerem ei, Hierem. 18. v. 8. Haec enim omnia, vt recte ait Origenes homil. 23. in Numeros, ante medium, tropico & humano more accipienda sunt ab Scripturae discipulis. Aliena porro est diuina*

natura ab omni passionis & permutationis affectu: in illo semper beatitudinis apice immobilis & inconcussa perdurans. Quod verò dicitur Sapient. 7. Omnis nobilissimus mobilis est sapientia: actiue, non passiuè intelligendum est: quòd scilicet omnia moueat & mutet, ipsa immota & immutata permanens.

IO.
Cætera præter Deum sunt mutabilia.

Iam verò quòd cætera præter Deum absolute & simpliciter mutabilia sint, atque ita solus Deus absolute immutabilis, vt in secunda parte responsi diximus, patet ex contingencia & imperfectione creaturæ cuiuslibet. Cùm enim quauis creatura sit contingens quoad esse, & à Dei libertate pendeat vt sit vel non sit: si est, potest absolute non esse: & si non est, potest esse, atque ita mutari substantialiter quoad esse primarium, latè sumendo mutationem, vt hîc facimus, etiam pro transitu rei totius à non esse formali vel virtuali, ad esse: vel contrà ab esse, ad non esse. Neque potest creatura vlla ab hac saltem mutabilitate absolui. Fieri enim sequitur vt à Dei libertate non pendeat, neque absolute necessitate existat. Potest tamen aliquid ex hypothesi immutabile fieri, etiam aliquatenus ab intrinseco. Vt v. g. si ab æterno fuisset actus supernaturalis fidei de seipso enunciatus, *Ego nunquam mutabor*. Illi enim repugnat intrinseco subesse falsum actui fidei supernaturali. Neque mutari posset per diuinam potentiam prout ordinatur à sapientia. Quia sicut non potest Deus specialiter concurrere ad actum malum seu peccaminosum, ita neque ad actum falsum & erroneum: neque enim magis potest esse auctor erroris, quam peccati. Itaque non potest efficere vt falsus sit actus, cuius ipse est auctor & causa specialis. Actus autem supernaturalis, qualem istum esse supponimus, non potest fieri sine Dei concursu speciali, & auxilio gratiæ præuenientis & cooperantis. Ergo & c. Absolute tamen mutabile esset, quia liberè productus esset, & non produci potuisset, & ita esset, vt posset non esse. In eundem sensum interpretatur D. August. lib. 10. de Trin. cap. 1. illud 1. ad Timoth. cap. 6. *Qui solus habet immortalitatem*: vbi ait immortalitatem aliquo modo habere creaturam, cùm & anima quodammodo immortalis esse dicatur, & sit: & nihilominus Apostolum dicere, *Solus habet immortalitatem*, quia vera immortalitas est quam nulla potest habere creatura, quoniam solius est creatoris. Et lib. 3. contra Maximin. cap. 12. *Solus Deus habet immortalitatem, qui non minus quam gratiâ, sed natura sua, nec potuit, nec potest aliqua commotione mutari: nec potuit, nec poterit aliqua mutatione peccare.*

SECTIO II.

Soluuntur aliquot difficultates circa immutabilitatem Dei.

II.

Contra secundum genus mutabilitatis, quod à Deo reiecit, grauis occurrit

difficultas ex mysterio Incarnationis, in quo Verbum diuinum fuit vnium physicè & humanitati, ex eaque vnione Deus homo denominatur per intrinsecam denominationem, quippe desumptam à forma physicè sibi vnita, & facta sibi intrinseca per vnionem. Ex quo sequitur Deum se habere intrinsecè aliter quàm antea, adeoque mutari; sicut mutatur paries cum ex non albo fit albus, per aduentum albedinis sibi physicè vnita. Sed hæc difficultas grauior est, quàm vt breuiter & obiter hîc expediti possit: quare in proprium locum ad tractatum de Incarnatione reijcienda est, vbi, Deo iuuante, pro merito examinabitur disp. 1. sect. 3. & 4.

Secundò, contra quartum genus mutabilitatis à Deo reiectum obijciunt, actus contingentes & liberos intellectus & voluntatis diuinæ potuisse non esse in Deo. Ergo Deus est mutabilis secundum illos: quia secundum illos potuit aliter se habere, quàm nunc se habet. Nec obstat quòd ab æterno illos habuerit, & in æternum habiturus sit. Nam quemadmodum Deus esset mutabilis secundum esse primarium & substantiale, si potuisset non esse, & transiisset de non esse virtuali ad esse: quamuis re ipsa semper fuisset, & nunquam transiisset de non esse formali seu actuali, ad esse; quia quod est ab æterno, nunquam non fuit actu, tametsi virtualiter non fuerit, id est, potuerit non esse: Sic illi actus, quamuis æterni, sunt mutabiles, quatenus potuerunt non esse: & Deus in ordine ad illos est mutabilis, quia secundum illos potuit aliter se habere intrinsecè, & eos non habere, aut habere oppositos.

Respondent aliqui, huiusmodi actus esse tantum denominationes extrinsecas, petitas ab obiectis in quæ tendunt contingenter aut liberè: ideoque Deum per illos non mutari; quia mutatio debet fieri per aliquid intrinsecum. Sed hæc responsio est planè improbabile. Nam illi actus sunt actus vitales, & vitales tendentiæ principij viuents in obiectum. Actus autem vitales sunt immanentes & intrinseci: ergo non sunt extrinsecæ tantum denominationes ab obiectis. Secundò, impossibile est veram & realem denominationem esse priorem forma denominante in qua fundatur: sed potius forma est prior necessariò, velut causa & fundamentum denominationis. At volitio Dei efficax est prior existentia obiecti quod efficaciter esse vult: ergo non est denominatio extrinsecè sumpta à suo obiecto. Probatuf minor, quia Dei volitio efficax, v. g. de mundo creando, est causa, cur mundus sit, aut futurus fuerit: Ideo enim mundus est, quia Deus voluit efficaciter illum producere: non contrà, ideo Deus voluit efficaciter mundum producere, quia mundus est.

Alij dicunt huiusmodi actus addere tantum actui necessario habitudinem quandam rationis ad obiectum contingenter cognitum, aut volitum: ideoque non inducere realè mutationem in Deum. Verum si per habitudinem